

Taina Nunții: taina unirii omului cu Veșnicia

Pe drumeaguri numai sieși cu puțință, gândul izbutește să se furișeze până-n clipa tainică a *Începutului*. Mirabila clipă în care din dorirea și agrăirea Atotputernicului toate au irupt din genunea nefiindului, începând „să fie”. Iar în urma tuturor celor create, aidoma unui mugur de prospețime în imensitatea cosmică s-a ițit și omul. Singur, cumplit de singur a rezultat omul din mâna Creatorului său. Atât de răvășitoare îi era condiția în ipostasul masculin, încât Dumnezeu Însuși concludă că, „*nu e bine să fie omul singur*” (Fc 2, 18). Exprimat în dimensiunea sa masculină, omul ar fi fost o făptură expusă riscului de a cădea prin superbia unicității. Neîndoielnic că el ar fi fost o ființă puternică, întrucât avea capacitatea „să le *supună* și să le *stăpânească* pe toate” (Fc 1, 28). Dar era, totodată, și extrem de vulnerabil, tocmai din pricina acestei superiorități, care lesne îl putea prăvăli într-un soi de monism rigid. Puterea și răceala perfecțiunii neînmuiate de nimic putând să se transforme în adevărate năpaste. Iar căderea omului s-ar fi produs nu pe dimensiunea „slăbiciunii” numită femeie, ci ar fi venit din excesul său de putere, ceea ce l-ar fi azvârlit în spațiul în care domnește implacabil și rece „*nimeni*” (Mt 8, 28). Îngerul orgoliului suprem cade pe această dimensiune a superbiei. Fiind furat de propria strălucire, el se izolează într-un deasupra iluzoriu, „*în cer, deasupra stelelor, voind să fie asemenea Celui-Preaînalt*” (Is 14, 13-14). Asemenea Lui, dar fără El! Restrâns la ipostasul masculin, omul primordial ar fi fost nu numai expus pericolului căderii prin singurătate și exces de putere, dar nici nu ar mai fi reflectat în el Chipul divin. Creat după asemănarea Arhetipului cel în Trei Ipostasuri, icoana supremă a iubirii, omul este și el o imagine a Dumnezeului Triunic, vădindu-se în profunzimea lui o entitate comunală. *Ființă spre celălalt* prin excelență, omul nu-și poate defini conturul propriu decât raportându-se la o altă existență. Având o fire „*atât de minunat alcătuită*” (Ps 138, 6), el își relevă profunzimea numai prin raportare la un altul. Scos din această relație se rostogolește în absurd. Omul este tâlcul lumii, inima care pompează sens până-n cele mai sfioase unghere ale sale și lumea întreagă, cu toate furtunile și dorurile ei, tălăzuiește în făptura omului. În planul său orizontal se află celălalt, în care se reflectă planul vertical, unde veșnicește Celălalt, iar în cel al profunzimii lăuntrice adastă cestălalt, adică eul. Cestălalt, eu însumi, mă descopăr în adâncimea propriei mele tainei, oglindindu-mă în celălalt și vădindu-mă, prin celălalt, tot în dependența de Supremul Celălalt. Pe dimensiunea orizontală, celălalt în dreptul bărbatului e femeia, singura

făptură din univers care se poate cumineca din taina făpturii sale. În superba sa aventură întru aflarea rostului propriu, atunci când își părăsește obârșia familială și purcede spre o altă întemeiere, dorindu-se după femeia sa, bărbatul își vedește deschiderea spre alteritate, el identificându-se prin celălalt, adică prin femeie, tot în dimensiunea verticală, întrucât existența celuilalt se justifică numai din prisma lui Dumnezeu ca Supremul Celălalt.

Aspectele mai sus-amintite se regăsesc și își găsesc deplina lor confirmare în evenimentul din Cana Galileii. Eveniment prin intermediul căruia Hristos consfințește legătura dintre bărbat și femeie, înălțând-o din ordinea naturală, în cea a harului, prin însăși participarea Sa la respectivul eveniment. Săvârșind atunci și acolo prima Sa minune și dându-le celor doi miri să bea din vinul iubirii, El arată că îi conferă un statut nou vieții omenești, prin reșezarea ei în ordinea divină. Oricum, nu este deloc întâmplătoare prezența lui Iisus în contextul respectiv. Prin aceasta El afirmând trebuința revenirii căsătoriei la starea ei dintru-nceput. Toate devierile, răstălmăcirile și deformările câte vor fi fost sau vor mai fi pe seama legăturii dintre bărbat și femeie s-au născut din *“învârtoșarea inimii omenești”* (Mt 19, 8). Răspunzând la întrebarea fariseilor, referitoare la chestiunea în speță, Iisus le spune că: *“Acela Care i-a făcut de la-nceput, bărbat și femeie i-a făcut. Și a zis: “Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și cei doi vor fi un trup; așa încât nu mai sunt doi, ci un trup. Deci, ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă”* (Mt 19, 4-6). Prin acest răspuns Iisus afirmă unitatea celor doi, unitate care se întemeiază pe faptul că Dumnezeu a creat omul în cele două ipostaze ale sale, adică, bărbat și femeie. Prin urmare, cei doi, prin căsătorie se completează într-un mod atât de total, încât alcătuiesc o unitate pe care nu o mai poate anula decât moartea, căci de-abia atunci *“căsătoria este considerată stinsă”* (Rm 7, 2).

Dacă Biserica Ortodoxă face un pogorământ în cazul în care unul din cei doi rupe unitatea căsătoriei, prin adulter, bunăoară, ea ține seama de îngrădirile și scăderile naturii umane. Numai că, în atari situații, respectiv în cea a căsătoriei de a doua ori în a celei de a treia, le cere pocăință celor în cauză. Precum și oprirea de a se împărtăși pe o perioadă de doi ani, pentru cei aflați la a doua căsătorie și de cinci ani, pentru cei aflați la cea de a treia. Fapte confirmate și de rugăciunile rostite de preot cu ocazia săvârșirii Tainei Cununii: *“Stăpâne iartă fărădelegile robilor Tăi, cheamă-i pe dânșii la pocăință și dă-le lor iertarea greșelilor, curățirea păcatelor, celor de voie și celor fără de voie, Cel ce știi neputința firii omenești”*.

Dar această unitate rezultată în urma căsătoriei unui bărbat cu o femeie e mai mult decât o unitate fiziologică, fiindcă ea, căsătoria, nu se bazează strict pe legătura trupească dintre cei doi, ci mai cu seamă pe afinități de natură spirituală și, pe acest temei, primește binecuvântarea Bisericii. Altminteri, bazată pe satisfacerea poftelor trupesti, motivații pecuniare sau altele de indiferent ce natură, legătura dintre cei doi soți repede alunecă în forme aberante ori se destramă de-a dreptul. Celălalt nu este un perete opac, ci el are o adâncime spirituală, ceea ce face ca și trupul său să devină un mijloc de a-și releva bogăția lăuntrică. Din perspectiva unor atari nuanțe căsătoria se constituie într-o adevărată taină a unității duale, ea actualizându-și virtualitățile pe întreg cursul vieții celor doi. Din această unitate duală se naște responsabilitatea față de celălalt, în care se străvede prezența Supremului Celălalt. În măsura în care celălalt își descoperă adâncimea spirituală, el îi devine tot mai transparent lui Hristos, Care îi garantează valoarea eternă ca om, întrucât El Însuși S-a făcut om. În acest fel, Taina Căsătoriei, ca unitate alcătuită de un bărbat și o femeie, se spiritualizează și devine taină întru Hristos. Unitatea lor întru Hristos constituind o Biserică mică, sau o parte a Bisericii. Biserica fiind alcătuită din astfel de unități, adică din ale celor căsătoriți prin Duhul Sfânt, Care suflă în Biserică. De aceea: *“taina aceasta este mare în Hristos și în Biserică”* (Ef 5, 32). Întrucât numai în Hristos și în Biserică cei doi soți pot ajunge la intimitatea deplină, descoperindu-se unul altuia până la a deveni un alt “eu” al celuilalt. În acest sens Sfântul avvă Ioan cu gură de aur, spune că, *“cel iubit devine pentru cel care îl iubește identic cu sine. Însușindu-și iubirea celuilalt, cel care iubește și cel iubit nu mai sunt două persoane deosebite, ci un singur om”* (1).

Și chiar dacă aspectele mai sus-pomenite ar putea lăsa impresia că religia creștină este, într-o oarecare măsură, nerealistă, totuși lucrurile nu stau deloc așa. Creștinismul nu ignoră și nici nu disprețuiește trebuința unirii trupesti dintre bărbat și femeie. Dovada în acest sens oferind-o înseși rugăciunile de la Cununie, care nu evită să vorbească despre atari aspecte, care țin de concretul vieții umane. Biserica săvârșește Căsătoria și pentru a da un sens anume satisfacerii acestei preaomenești trebuințe. Însă considerând-o tot ca pe un mijloc de apropiere și promovare a unirii sufletești dintre cei doi. Biserica nu cunoaște și nici nu recunoaște decât două atitudini față de pofta trupească. Respectiv: înfrânarea totală în afara căsătoriei sau o acceptare a satisfacerii ei, înțeleasă ca mijloc de unire sufletească. De aici decurge neprihănirea patului de care se vorbește în rugăciunile de la Cununie, sau castitatea conjugală. Căci Biserica atribuie în mod evident căsătoriei o castitate, prin faptul că o consideră ca pe un alt drum spre

mântuire. Și, așijderea castității monahale, este și ea o libertate a spiritului, amândouă cerând jertfă. Satisfăcută în afara căsătoriei, pofta trupească înrobește, ducând la situația în care nu mai vezi în celălalt decât un instrument de satisfacere a propriilor tale plăceri. De altminteri, aceasta și constituie cauza principală a majorității căsătoriilor destrămate, situații îmbrăcând adesea aspecte tragico-burlești, fapt consemnat cu promptitudine, dar și cu multă maliție de mijloacele mass-media.

Asumându-și întru totul afirmația paulină, că adică, „*este bine pentru om să nu se atingă de femeie. Dar ca pază împotriva desfrâului, fiecare bărbat să-și aibă femeia lui și fiecare femeie să-și aibă bărbatul ei; că mai bine este să se căsătorească, decât să ardă*” (1 Co 7, 1-2, 9), Biserica nu contestă importanța legăturii trupești, dintre bărbat și femeie, dar nici nu o justifică în exclusivitatea ei. Declarând căsătoria ca un remediu împotriva arderii trupești dificil de suportat sau al satisfacerii ei dezordonate, Sf. Ap. Pavel include în rostul căsătoriei și pe acela de mijloc de transfigurare al unirii trupești dintre un bărbat și o femeie. În acest sens citatul de mai jos îl reproduc, punându-mă sub autoritatea aceluiași avvă cu rostire de aur, anume că, „*două sunt motivele pentru care a fost instituită căsătoria. Ca pe de o parte să-l determine pe bărbat să se mulțumească cu o singură femeie; iar, pe de altă parte pentru a face copii. Important rămânând cel din urmă. Dar căsătoria nu presupune în mod absolut procreația. Dovadă fiind multele căsătorii din care nu rezultă nașterea pruncilor. Iată de ce prima rațiune a căsătoriei este să reglementeze viața sexuală, mai ales acum când neamul omenesc a umplut tot pământul*” (2).

Dincolo de aspectele mai sus-invocate, nașterea și creșterea pruncilor constituie un mijloc important în aceea ca cei doi soți să înainteze spre o unire spirituală tot mai adâncă. Este adevărat că Sfântul Ioan Gură de Aur declară căsătoria împlinită numai atunci când se realizează scopul ei principal, respectiv reglementarea sexualității, fără împlinirea celui de al doilea aspect, respectiv, nașterea de prunci. Dar tot el vine și adaugă și faptul că ea este împlinită atunci când pruncii lipsesc nu din voia, ci fără voia soților; vasăzică în situații de imposibilitate fiziologică. Altminteri, când actul respectiv este evitat cu voie, căsătoria devine un prilej de satisfacere a poftelor trupești. Ceea ce neîndoielnic că duce la situația în care, „*cei doi se vor unul pentru altul spre a-L înlocui pe Unul. Aceasta fiind căderea în patimă, care nu e decât o uzurpare a absolutului, sau dorința nebunească de a fi totul pentru celălalt. Este, de fapt, reducerea la neantul lor comun și autodevorator, întrucât cei doi nu se mai întâlnesc în iubire, ci se amestecă în păcat*” (3). Ne aflăm, de bună seamă, înaintea celei mai tragice prăbușiri a făpturii

umane, atunci când celălalt, opacizându-se până la anularea chipului creat după asemănarea dumnezeiescului Chip, se scufundă în non-umanitate și ajunge „*numai trup*” (Fc 6, 3). Trup care, „*deși trăiește, este mort*” (Ap 3, 1).

Singura ieșire din asemenea situații nefericite, când lucrul respectiv este cu puțință, biologic vorbind, îl constituie nașterea și creșterea de prunci. Prin prunci cei doi soți se deschid spre societate, de care ei au nevoie pentru a-i crește, și, mai cu seamă spre Biserică. De-abia atunci când familia devine „celulă” a Bisericii, își relevă sensul plener, anume, cel de „cruce”. Întrucât căsătoria în care cei doi soți nu-și răstignesc autosuficiența proprie și nu se depășesc pe ei înșiși nu este o familie creștină. Păcatul cel mai specific al familiei de astăzi nu e neaparat divorțul sau lipsa de „acomodare” cu duhul secular, sau „sălbăticierea spirituală”, sau autoadorarea familiei, cât mai cu seamă refuzul de a vedea căsătoria orientată spre Împărăția lui Dumnezeu. În acest sens, există o tendință extrem de păguboasă de a face orice, dacă trebuie chiar de a fura pentru familie, toate aceste năpaste venind din lipsa de sfială sfântă față de căsătorie. Este ceea ce face ca divorțul să apară astăzi aproape ca un fapt natural, ducând la destrămarea cu prea multă ușurință a atâtor familii. Cu alte cuvinte, e vorba de autoidealizarea omului, cu consecința sa imediată, anume, refuzul de a purta crucea familiei: „*căsătoria încheindu-se între două persoane. Iar fidelitatea lor comună față de un al treilea, adică, față de Dumnezeu, e singura lor posibilitate prin care se pot păstra într-o adevărată unitate între ei*” (4).

Vom înțelege cu și mai multă limpezime aspectele legate de căsătorie și familie, dacă vom zăbovi nițel asupra rânduielii Tainei Cununii ca atare. Adevăratul *săvârșitor* al tainei este Hristos, iar în chip văzut preotul. Prin mijlocirea preotului Hristos sfințește legătura naturală dintre bărbat și femeie. Și tot prin oficiul preotului căsătoria devine „o celulă vie” în trupul Bisericii.

Primitorii tainei sunt doi credincioși ai Bisericii Ortodoxe, de sex diferit, necăsătoriți, din care niciunul nu a mai fost căsătorit bisericește mai mult de trei ori și care nu au între ei o rudenie mai apropiată de gradul cinci. Căsătoriile între ortodocși și eterodocși, sunt îngăduite cu condiția ca pruncii rezultați în urma respectivei căsătorii să fie botezați și crescuți în credința ortodoxă. Iar Taina Cununii să se săvârșească după ritualul Bisericii Ortodoxe.

Rânduiala în sine a Tainei Cununii e precedată de logodnă, care constituie o făgăduință a faptului că cei doi se vor uni în vederea căsătoriei, logodna fiind și ea binecuvântată de Biserică. Dacă începutul rânduielii logodnei îl face preotul prin

binecuvântarea mică, deci ca la o ierurgie, în schimb, Taina Cununii o începe prin binecuvântarea mare, ca și la celelalte Taine. Șiragul de rugăciuni rostite de preot, marchează intrarea propriu-zisă a celor doi soți în Biserică. Astfel, în prima rugăciune, preotul îi cere lui Hristos să fie de față, ca și la nunta din Cana Galileii, dându-le celor care se cunună: „*viață pașnică, lungime de zile, minte întreagă, dar de prunci, belșug din roadele pământului, ca să dea și celor lipsiți*”. Care va să zică din toate darurile pământului. Însă mai presus de orice, preotul se roagă pentru dragostea unuia față de celălalt și ferirea lor de ispita infidelității. În cea de a doua rugăciune, sunt amintite greutățile ce pot interveni în familie pe parcursul timpului. De aceea se invocă crucea ca simbol al familiei creștine, pe care soții trebuie să o ducă cu răbdare și credință în Dumnezeu, „*ca să ia cunună în cer*”. Se mai roagă apoi pentru: „întocmirea într-un gând a sufletelor și a trupurilor”, întrucât căsătoria este împlinită numai prin armonia dintre cei doi. În cea de a treia rugăciune se invocă: „*încununarea într-un trup*”, fiindcă unirea lor trupească se întemeiază pe unitatea de gând și inimă. Aceasta fiind „simfonia căsătoriei” de care vorbește P. Evdokimov într-una din lucrările sale. După citirea celei de a treia rugăciuni, preotul așază cununiile pe capetele mirilor. Mai întâi pe capul mirelui, apoi pe cel al miresei. Momentul acesta constituind actul central al Tainei Cununii. Cununa e semnul măririi și al cinstei, așa cum se spune în rugăciunea imediat următoare momentului respectiv: „*Doamne, Dumnezeu nostru, cu mărire și cu cinste încununează-i pe dânșii*”. Mărirea și cinstea mirilor fiind văzută de Dumnezeu și de oameni, deopotrivă, și ea constă în iubirea și fidelitatea celor doi și în jertfirea unuia pentru altul. Dar cununa e și un semn al seriozității și al răspunderii, căci din acest moment cei doi au ieșit de sub purtarea de grijă a părinților, primind răspunderea comună pentru propria lor familie și pentru copiii care li se vor naște în viitor. Creat să fie împăratul creației omul își împlinește această demnitate, în primul rând și în concret prin asumarea responsabilității față de propria sa familie, în care sunt implicate și responsabilitățile față de societate, cât și față de Biserică.

Dar cununiile se dau mucenicilor pentru răbdare în credință și mai cu seamă pentru jertfele lor. Având de înfruntat încercări și ispite din cele mai felurite în viața conjugală și asumându-și-le cu credință în Dumnezeu, cei doi soți vor putea dobândi și ei cununa biruinței depline. Deoarece mărirea pe care o dă cununa este rodul răbdării și al trecerii peste încercări, acesta fiind sensul din adânc al gestului însemnării în chipul sfintei cruci cu cununiile peste fețele celor doi miri. După citirea Apostolului și a Evangheliei, în rugăciunile următoare preotul se roagă iarăși pentru: „*păzirea cinstită a nunții lor*”. După

care li se dă mirilor să bea vin din același pahar, arătându-se astfel că ei se pot împărtăși din dulceața dragostei și a bucuriei în viața de familie numai laolaltă. Apoi, preotul dimpreună cu nașii, îi conduc pe miri de trei ori jur-împrejurul tetrapodului. Gest simbolizând faptul că, „*drumul vieții conjugale nu e un simplu parcurs, ci un drum plasat pe axa veșniciei. De-acum drumul lor comun fiind aidoma axei nemișcate a unei roți care se învâртеște în jurul lui Dumnezeu*” (5). Tot cu același prilej se cântă imnul de bucurie al lui Isaia pentru zămislirea lui Emanuel în pântecele Fecioarei, acum punându-se temeiul unor oameni noi, întrucât ei devin chipuri ale lui Hristos cel întrupat. Iar cei care se vor naște din căsătoria lor, vor deveni și ei membrii ai Împărăției lui Dumnezeu. Faptul că sunt invocați sfinții mucenici, ca prin rugăciunile lor să se mântuiască sufletele celor care se cunună, constituie pentru miri un îndemn de a deveni asemenea mucenicilor prin răbdare și credință. Căci în viața familiei bucuria nașterii de prunci și a iubirii între soți nu sunt cu puțință fără înfrânări și strădanii. Interesant e faptul că aceleași imne se cântă și la săvârșirea Tainei Botezului, precum și la cea a Hirotoniei, avându-se în vedere, și cu aceste ocazii, nașterea de noi membrii ai Împărăției lui Dumnezeu, cât și creșterea lor viitoare, care nu e lipsită de eforturile înfrânării și ale jertfei. Luând apoi cununile de pe capul mirilor, preotul se roagă din nou pentru mărirea lor. Fiindcă ei vor purta toată viața cununile, în chip nevăzut, dar numai dacă vor trăi în iubire adevărată și respect reciproc. Cu aceste cununi ei vor merge chiar în Împărăția cerurilor, conform rugăciunii rostite mai departe de preot: „*Dumnezeule primește cununile lor întru Împărăția Ta, păzindu-i nespurcați, fără prihană și nedespărțiți*”. În otpustul rânduielii Tainei Nunții sunt pomeniți sfinții împărați Constantin și maica sa Elena, dimpreună cu sfântul mucenic Procopie. Indiciu clar al faptului că cei cununați vor fi înălțați la cinstea împărătească, dacă își vor purta greutățile aidoma mucenicilor. Din purtarea poverii acestora izvorăște dulceața unirii trupești și sufletești și, mai cu seamă, împlinirea spirituală a căsătoriei. Altminteri, cine așteaptă numai fericire și plăcere de la căsătorie, nu o va suporta prea mult timp.

Preot Nicolae Stoia - Penitenciarul Satu Mare

1. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri. Partea a doua*, Ed. IBMBOR, Buc., 1994, p. 187.
2. *Ibidem*, p. 209.
3. O. Clement, *Trupul morții și al slavei*, Ed. Christiana, Buc., 1996, p. 48.
4. Al. Schmemann, *Euharistia – Taina împărăției*, Ed. Anastasia, Buc., 1994, p. 98.
5. P. Evdokimov, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, Ed. Anastasia, Buc., 1992, p. 87.